

A wide-angle photograph of a city park. In the foreground, a paved path runs alongside a canal. Several people are cycling along the path. The background features a mix of modern glass-fronted buildings and older brick structures under a clear blue sky. The title text is overlaid on the top left of the image.

Vewin Lobby-agenda 2019-2020

Bescherming drinkwaterbronnen vraagt actie

Met de opening van het nieuwe parlementaire jaar presenteert Vewin de Lobby-agenda 2019-2020. De belangenbehartiging van Vewin richt zich in de kern op het scheppen en handhaven van goede voorwaarden voor de drinkwatersector. Bescherming van de drinkwaterbronnen, grond- en oppervlaktewater, vormt daarbij de basis. Dat is en blijft onverminderd hoognodig.

De duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening staat of valt met de toekomstige beschikbaarheid van voldoende kwalitatief goed zoetwater in alle delen van Nederland. Dat is geen vanzelfsprekendheid. De droge zomer van 2018, waarvan de effecten nog steeds na-ijlen, heeft de aandacht voor de waterbeschikbaarheid in kwantitatieve en kwalitatieve zin versterkt.

Ten behoeve van de Versnellingstafels Waterkwaliteit en aan de vooravond van de nieuwe planperiode van de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft Vewin een overzicht van de stand van de kwaliteit van de drinkwaterbronnen laten opstellen door KWR. 'Dit pas gepubliceerde rapport geeft reden tot zorg', aldus Hans de Groene, directeur van Vewin. 'Het illustreert hoe taai de strijd is om de waterkwaliteit te verbeteren. Ondanks alle inspanningen neemt over

het geheel genomen de druk op de drinkwaterbronnen toe, zeker ook als gevolg van nieuwe bedreigingen. Het is dan ook essentieel dat de Versnellingstafels Waterkwaliteit daadwerkelijk resultaat boeken en dat bescherming van de drinkwaterbronnen prioriteit krijgt in de nieuwe KRW-plannen.'

Standpunten in Lobby-agenda

De standpunten van de drinkwatersector worden door Vewin, in nauwe samenspraak met haar leden – de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven – geformuleerd. Een aantal standpunten per thema staat in dit artikel. Via www.vewin.nl is de Lobby-agenda 2019-2020 te downloaden. Daarin leest u een uitgebreider overzicht van de standpunten van Vewin.

Bronnen & Kwaliteit

Versnellingstafels Waterkwaliteit

De kwaliteit van drinkwaterbronnen – het grond- en oppervlaktewater – staat onder toenemende druk. Bestaande en nieuwe bedreigingen zoals mest, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten, industriële stoffen, microplastics, bodemverontreiniging en klimaatverandering verhinderen voldoende verbetering. Wanneer de bedreigingen toenemen, vergt het meer inspanningen om schoon drinkwater te kunnen leveren. De minister van IenW heeft in 2018 ‘Versnellingstafels Waterkwaliteit’ ingericht om het tempo te verhogen in de verbetering van de waterkwaliteit. Voor Vewin is dit initiatief topprioriteit en de drinkwatersector werkt graag mee om te komen tot bestuurlijke afspraken over concrete maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit.

Aanpak van opkomende, industriële stoffen

Een belangrijk onderwerp aan de Versnellingstafels is de aanpak van opkomende, industriële stoffen. Lozingen van afvalwater uit de industrie kunnen risico's opleveren voor drinkwaterbronnen. In de afgelopen periode zijn goede stappen gezet om de praktijk van vergunningverlening te verbeteren. Een aantal acties moet verder worden uitgewerkt in het kader van het Werkplan aanpak opkomende stoffen in water. Het gaat dan onder andere om verbetering van de samenwerking tussen bevoegde gezagen bij vergunningverlening voor (in)directe lozingen. Daarnaast is het op peil brengen en houden van kennis en capaciteit bij bevoegde gezagen om vergunningen te kunnen verlenen van belang. Ten slotte moet de manier waarop drinkwaterbedrijven – waar relevant – zo vroeg mogelijk worden betrokken bij vergunningverlening verder uitgewerkt worden.

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Ontwikkelingen zoals de klimaatverandering en de toenemende druk op de boven- en ondergrondse ruimte maken het zorg dragen voor voldoende zoetwater voor de drinkwatervoorziening essentieel. Dit heeft consequenties voor de (ruimtelijke) inrichting van de leefomgeving. De Nationale Omgevingsvisie vormt een nieuw beginpunt voor het nationale beleid voor de leefomgeving. Vewin is blij dat de veiligstelling van de drinkwatervoorziening en voldoende zoetwater als nationaal belang is benoemd in de ontwerp-NOVI. Van belang is dat dit uitgangspunt ook doorwerkt in de prioriteiten in de NOVI, zoals duurzame economische groei, klimaatadaptatie en de energietransitie.

Bodem & Infrastructuur

Mijnbouw

Mijnbouwactiviteiten en winning van aardwarmte zijn risicovol voor het grondwater. In de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) zijn gebieden voor de drinkwatervoorziening slechts ten dele uitgesloten voor mijnbouwactiviteiten. In door de provincies aangewezen intrekgebieden en ook onder de gebieden voor de waterwinning moet mijnbouw aanvullend worden uitgesloten. Dit moet in de AMvB's Mijnbouwwet en Omgevingswet worden vastgelegd. In de uitwerking van STRONG wijzen provincies en drinkwaterbedrijven Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) aan voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Daarbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met ontwikkelingen inzake geothermie. Functiescheiding met mijnbouw/geothermie moet hier het uitgangspunt zijn. Aanvullende technische eisen zijn noodzakelijk om ook elders te borgen dat verontreiniging van grondwater door mijnbouw wordt voorkomen.

Energietransitie/klimaatakkoord

De drinkwatersector levert vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid een actieve bijdrage aan de energietransitie en de uitwerking van de Regionale Energie Strategieën (RES'en). Aquathermie moet een positie krijgen in de uitwerking van deze RES'en, evenals de ruimtelijke inpassing en veiligstelling van aanvullende strategische grondwatervoorraden voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Vroegtijdige afstemming en functiescheiding tussen drinkwater en winning van aardwarmte moeten hierin het vertrekpunt zijn. Drinkwaterbedrijven willen als producenten van drinkwater en eigenaar/beheerder van drinkwaternetten en aansluitend op hun kerntaak bijdragen aan de verkenning van mogelijkheden voor veilige en verantwoorde ontwikkeling van aquathermie.

Infrastructuur

De omvang van ondergrondse kabel- en leidingnetten en het aantal graafactiviteiten zullen door de energietransitie de komende jaren enorm toenemen. Dit heeft impact op de infrastructuur voor de drinkwatervoorziening. Drinkwaterleidingen zijn noodzakelijk voor waterbedrijven om aan hun wettelijke leveringsstaak te kunnen voldoen. Hier moeten rechten voor infrastructuur tegenover staan. Deze rechtspositie moet worden versterkt in de Omgevingswet. Een betere ordening van de ondiepe ondergrond is noodzakelijk om aanleg en vervanging van drinkwaterleidingen te vereenvoudigen en (maatschappelijke) overlast te beperken.

Doelmatigheid, Transparantie en Waterketen

Wijziging WACC-methodiek

De evaluatie van de Drinkwaterwet heeft aangetoond dat de WACC (gewogen vermogenskostenvergoeding) goed werkt als instrument om overwinst te voorkomen. Maar ook dat deze wijze van berekening ongewenste effecten heeft. De WACC zorgt ervoor dat het aantrekken van gunstige en langlopende financiering voor de investeringen van de drinkwaterbedrijven, zoals voor leidingnetten en zuiveringsinstallaties, onder druk komt te staan.

Voorzien is dat over twee jaar een nieuwe berekeningsmethodiek van de WACC wordt geïntroduceerd. Deze sluit beter aan op de financieringspraktijk van de drinkwaterbedrijven en belemmert de efficiënte bedrijfsvoering minder. In het zicht hiervan bepleit Vewin de WACC de komende twee jaar gelijk te houden en nu geen aanpassing op basis van de oude berekeningsmethodiek door te voeren.

Voortzetten/verdiepen samenwerking in de waterketen

Het Bestuursakkoord Water (BAW) uit 2011 heeft geleid tot meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. In 2018 zijn aanvullende afspraken gemaakt op het gebied van cybersecurity, data en informatievoorziening en samenwerking in de waterketen. Van belang is dat de zorgplicht drinkwater en de verantwoordelijkheden die gemeenten en waterschappen dragen voor goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater als bron voor drinkwater, tot uitdrukking komen in de uitvoering van de afspraken. Daarnaast is (blijvende) inzet voor het wegnemen van belemmerende regelgeving van belang voor verdergaande samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

Belastingdruk verlagen

Al langere tijd slagen drinkwaterbedrijven erin de (reële) kostprijs van de productie en levering van drinkwater trendmatig te laten dalen door toenemende efficiency. Echter, door stijgende belastingen verdampt het voordeel voor de consument. Denk daarbij aan de Belasting op Leidingwater (BoL), de grondwaterheffing, precario en recent de verhoging van de btw. 30% van de prijs van drinkwater bestaat uit belastingen. De regering moet kiezen voor gezond en duurzaam drinkwater en stoppen met drinkwater steeds duurder te maken dan nodig is. Vewin pleit er daarom voor de btw-verhoging op drinkwater te compenseren door een verlaging van de BoL.

Beveiliging & Crisismanagement

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Kern van het DPRA is dat het Rijk ervoor zorg draagt dat vitale functies, waaronder de drinkwatervoorziening, uiterlijk in 2050 beter bestand zijn tegen overstromingen. Vewin pleit ervoor dat de overheid in eerste instantie investeert in waterveiligheid in relatie tot vitale infrastructuur om de kans op een overstroming te verkleinen.

In tweede instantie moet de focus liggen op snel herstel. Bij ver- of nieuwbouw van productielocaties van drinkwaterbedrijven wordt hier rekening mee gehouden. Na een overstroming stellen drinkwaterbedrijven hun nooddrinkwatermateriaal ter beschikking. De overheid draagt zorg voor het transport ervan en de distributie van nooddrinkwater. Voor de herstelfase moet de overheid een strategie opstellen, waarbij vitale sectoren geprioriteerd worden in de beschikbaarheid van capaciteit en hulpstoffen, om snel naar een genormaliseerde situatie te kunnen terugkeren.

Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni)

Met de Wbni krijgen drinkwaterbedrijven een aantoonbare zorgplicht voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen. Ter invulling hiervan heeft de drinkwatersector op basis van een risicoanalyse en vigerende normen een beveiligingsnorm voor haar procesautomatisering opgesteld. Deze norm, in combinatie met de brede risicoanalyse in het Leveringsplan, dekken de zorgplicht af. Via periodieke externe audits wordt naleving van de zorgplicht aangetoond. De resultaten worden bij het Leveringsplan gevoegd.

Vertrouwelijke informatiedeling

Statelijke actoren worden een steeds grotere dreiging voor de belangen van de Nederlandse staat. Het schaden van deze belangen zou o.a. via verstoring van de vitale processen kunnen plaatsvinden. De overheid verwacht dat de vitale infrastructuur, waaronder de drinkwatersector, zich weerbaarder maakt tegen deze dreigingen. Hiervoor is tijdige informatievoorziening over dreigingen (inclusief een handelingsperspectief) vanuit de overheid nodig om de juiste maatregelen te kunnen treffen en te rechtvaardigen. Om dit te bereiken is een robuust communicatiekanaal tussen vitale sectoren/bedrijven en relevante overheden (bijvoorbeeld de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid) nodig, als basis voor meer uitwisseling van vertrouwelijke informatie.